

Arıca Ferit Arda, Yılmaz Yasemin Keskin. (2024). İletişim Boyutunda Çevre Kirliliğine Karşı Hazırlanan Kampanyalar Üzerine Nitel Bir Araştırma, *Kritik İletişim Çalışmaları Dergisi*, 2024 güz -02-(464-478)

İLETİŞİM BOYUTUNDA ÇEVRE KİRLİLİĞİNE KARŞI HAZIRLANAN KAMPANYALAR ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

A QUALITATIVE RESEARCH ON CAMPAIGNS AGAINST ENVIRONMENTAL POLLUTION IN COMMUNICATION DIMENSION

Ferit Arda ARICA^a

Yasemin KESKİN YILMAZ^b

Doi: 10.53281/kritik.1570694

^aDoktora Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, İletişim Bilimleri Ana Bilim Dalı, 0000-0002-1254-4537,

^bÖğr. Gör. Dr., Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Pazarlama ve Reklamcılık, 0000-0001-8178-0093

MAKALE BİLGİLERİ

Makale:

Gönderim Tarihi: 20.10.2024

Ön Değerlendirme 25.10.2024

Kabul Tarihi: 16.12.2024

Anahtar Kelimeler:

Kirlilik, Kampanya, Plastik Kirliliği, Plastik, İletişim Kampanyası

Key Words:

Pollution, Campaign, Plastic Pollution, Plastic, Communication Campaign

ÖZET

Çevre kirliliğine karşı mücadele eden pek çok kurum ve kuruluş, plastik atığın doğaya verdiği zarara yönelik kamuoyunda farkındalık oluşturmaya çalışmaktadır. Bu kapsamda çeşitli kampanyalar hazırlanılmakta ve bu kampanyalar üzerinden çevre kirliliğine karşı insanların bilinçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Kampanyalarda insanların dikkatini çekebilecek çeşitli göstergeler kullanılarak plastik atıkların yol açtığı olumsuzluklar konusunda daha duyarlı hareket edilmesine çalışılmaktadır. Plastik kirliliğine karşı hazırlanan kampanyaların incelenmesi, kampanyaların plastik kirliliğine karşı mücadeledeki rolünün ortaya konulması açısından önem taşımaktadır. Çalışmada plastik kirliliğine karşı hazırlanan kampanyalarda hangi mesajların verildiğinin ve plastik kirliliğinin nasıl anlatıldığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla konuya ilişkin kampanyalardaki görseller, Charles Sanders Peirce'in göstergebilim anlayışıyla incelenmiştir. Amaçlı örneklem metodu kullanılarak seçilen güncel kampanyalar üzerinden analiz yapılarak elde edilen bulgular yoluyla konuya ilişkin gelecekteki muhtemel kampanyalara yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Çalışmada doğrudan plastik atıkların canlılar üzerindeki olumsuz etkisine ve plastik atıkların çevreye yönelik olumsuz etkisinin büyüklüğüne odaklanıldığı tespit edilmiştir. Bu şekilde çalışmada ayrıca plastiğin çevre üzerindeki yıkıcı etkisine yönelik kamuoyunun dikkatinin çekilmesine çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

ABSTRACT

Many institutions and organizations fighting against environmental pollution try to raise public awareness about the damage plastic waste causes to nature. In this context, various campaigns are prepared and the aim of these campaigns is to raise people's awareness against environmental pollution. In campaigns, various indicators that can attract people's attention are used to try to act more sensitively about the negativities caused by plastic waste. Examining the campaigns prepared against plastic pollution is important in terms of revealing the role of the campaigns in the fight against plastic pollution. The aim of the study was to determine what messages were given in the campaigns against plastic pollution and how plastic pollution was explained. For this

purpose, the visuals in the campaigns on the subject were examined with Charles Sanders Peirce's understanding of semiotics. Various suggestions were made for possible future campaigns on the subject through the findings obtained by analyzing current campaigns selected using the purposeful sampling method. It was determined that the study focused directly on the negative impact of plastic waste on living things and the magnitude of the negative impact of plastic waste on the environment. In this way, it was concluded that the study attempted to draw public attention to the destructive impact of plastic on the environment.

© 2018- e-ISSN 2667-6850

GİRİŞ

Hava, su ve orman gibi çeşitli alanlarda meydana gelebilen çevre kirliliği, hem insan hayatını hem de doğada yaşayan diğer canlıların hayatını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Pek çok atık, çevre kirliliğine yol açabilmekte ve bu atıkların doğada yok olması uzun yıllar alabilmektedir. Bu atıklar içerisinde plastik atıklar önemli bir yer tutmaktadır. Her yıl tonlarca plastik atık oluşmakta ve bu atıkların bir kısmı doğaya karışabilmektedir. Doğaya karışan plastik atıklar da çevre için tehdit meydana getirebilmektedir. Hükümetler tarafından plastik atıkların toplanmasına yönelik alınan çeşitli önlemlere ve sivil toplum örgütleri tarafından gerçekleştirilen çeşitli temizlik çalışmalarına karşılık plastik atıklar, çevre açısından ciddi boyutta tehdit olmayı sürdürmektedir. Bu tehdidin önüne geçebilmek için çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından plastik atıkların yol açtığı olumsuzluğa yönelik kampanyalar hazırlanmaktadır. Hazırlanan bu kampanyalarda kullanılan çeşitli göstergeler üzerinden de kamuoyunda plastik kirliliğine yönelik farkındalık oluşturulmasına çalışılmaktadır.

Çalışmada son yıllarda plastik kirliliğine karşı hazırlanan kampanyalarda hangi konuların işlendiği ve hangi görsel ve yazılı mesajların kullanıldığının tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla çalışma kapsamında konuya ilişkin kampanyalar, göstergebilim yöntemi kullanılarak incelenmiş, elde edilen bulgularla da şu sorulara yanıt aranmaya çalışılmıştır:

- Plastik kirliliğine karşı hazırlanan kampanyalarda plastik kirliliğinin hangi olumsuz etkileri üzerinde durulmuştur?

- Plastik kirliliğine karşı hazırlanan kampanyalarda plastik kirliliği hangi gösterge/ler üzerinden anlatılmıştır?

Çalışma kapsamında yapılan analizde elde edilen bulgular üzerinden son dönemde yapılan plastik kirliliğine yönelik kampanyalara ilişkin çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Çalışmanın, çevre kirliliği ve iletişim kampanyaları üzerine incelemede bulunan araştırmacıların yararlanacağı bir kaynak olması hedeflenmiştir.

1. Çevre Kirliliği Olarak Plastik Atıklar

Plastik, ev ihtiyaçlarından büyük sanayilere kadar insan yaşamının her alanında, yiyecek ve içecek ambalajlarından, plastik poşetlere, spor aletlerinden tıbbi ekipmanlara kadar günlük yaşamda yaygın olarak kullanılan bir malzemedir (Erawati, 2024: 948). İnsan yaşamını kolaylaştıran önemli bir malzeme olmasına karşılık meydana getirdiği kirlilik doğal çevre için ciddi bir sorun teşkil etmektedir. Diğer yandan plastik kirliliği, çevrenin yanında insanlar için de önemli bir tehdit oluşturan krizdir (Varvastian, 2023: 635). Doğaya karışan plastikler insan sağlığını olumsuz yönde etkileyebilirken pek çok hayvanın da hayatını kaybetmesine neden olabilmektedir. Plastik ve mikro (nano)plastik kirliliği küresel sosyal, çevresel ve ekonomik sürdürülebilirliği tehdit etmekte ve çoğu tek kullanımlık plastik ürünün geri dönüştürülmesi oldukça zor bir süreci meydana getirmektedir (Walker ve Fequet, 2023: 6). Bu nedenlerden dolayı hem insan sağlığının hem de çevrenin korunabilmesi için plastik kirliliğine yönelik sorunun önlenmesi gerekmektedir. Uluslararası bir çevre sorunu olan plastik kirliliğine yönelik politika yapıcılar ve düzenleyiciler önleme ve hafifletme tedbirleri üzerinde çalışmaktadır (Lusher ve Primpke, 2023: 6033). Bununla birlikte çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından da kamuoyunda plastik kirliliğine yönelik duyarlılık oluşturabilmek için kampanyalar hazırlanmaktadır (Darı, 2022: 282-283). Bu kampanyalar üzerinden insanlar, plastik kirliliğinin boyutu konusunda bilgilendirilmeye çalışılmakta ve/veya plastik kullanımının azaltılmasına yönelik çaba sarf edilmektedir.

2. Literatür İncelemesi

Son yıllarda plastik kirliliğine yönelik çeşitli akademik çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda: Adum ve Ifeobu (2022), plastik kirliliğine ilişkin medya söylemlerine maruz kalmayı; Reshi vd. (2022), denizdeki plastik kirliliğine yönelik farkındalık, algılama ve uyum stratejilerini; Teh vd. (2022), plastik kirliliğine ilişkin popüler sosyal medya konularını; Wang vd. (2022), tüketicilerin plastik kirliliğini azaltmaya yönelik bireysel ve kolektif motivasyonlarını; Coco Chin vd. (2023), plastik kirliliğe yönelik bilgi, tutum ve uygulamaları; Diana vd. (2023), plastik kirliliğine yönelik ortaya çıkan zorluklar ve çözümleri; Le Gué vd. (2023), denizdeki plastik kirliliğinin azaltılmasını; Saleem vd. (2023), plastik kirliliğine sürdürülebilir çözümünü; Valentin ve Hechanova (2023), yeşil tüketim yoluyla plastik kirliliğine çözüm bulmayı; Varvastian (2023), plastik kirliliğinin yönetiminde mahkemelerin rolünü; Wang vd. (2023), COVID-19'un neden olduğu plastik kirliliğini; Wang (2023), plastik kirliliğiyle mücadelede uluslararası yasa yapma sürecini; Bhutia vd. (2024), okyanuslardaki plastik kirliliğiyle mücadelede yapay zekayı; Erawati (2024), denizlerde plastik kirliliğine ilişkin kanunun uygulanmasında hükümetin sorumluluğunu ve Mukhtar vd. (2024), plastik kirliliği farkındalığı, kullanımı ve yönetimi konusundaki bilgi ve tutumların rolünü incelemiştir.

Çalışmada konuya ilişkin literatür ele alındığında son yıllarda plastik kirliliğe ilişkin kampanyalar üzerine alanda önemli bir boşluğu olduğu ortaya çıkmaktadır. Mevcut çalışmayla plastik kirliliğe ilişkin kampanyalar analiz edilerek bu alandaki boşluğun giderilmesine çalışılmaktadır.

3. Yöntem

Ads of the World adlı internet sitesinden “plastik” kelimesini içine alan, son üç yıl içerisinde yayımlanan 136 kampanyaya ulaşılmıştır (Adsoftheworld, 2024a). Bu kampanyalar içerisinde amaçlı örneklem metodu kullanılarak sekiz farklı ülkeden (ABD, Bahreyn, Guatemala, Bangladeş, Hindistan, Portekiz, Yunanistan ve Uruguay) sekiz kampanya çalışmanın örnekleme olarak belirlenmiştir. Çalışmanın örnekleme belirlenirken, kampanyaların doğrudan plastik kirliliğini konu almalarına, kim tarafından ve hangi tarihte yayınlanmış olduğunun belirtilmiş olmasına dikkat edilmiştir. Çalışmada kampanyalardaki açık ve dolaylı anlatımların ortaya konulabilmesi için Charles Sanders Peirce’in göstergebilim anlayışı üzerinden analiz yapılmıştır. Peirce’in göstergebilim anlayışı, görüntüsel gösterge, belirtisel gösterge ve simgeden oluşmaktadır. Görüntüsel gösterge, bir kişinin resmi gibi gösterge ve kavram arasındaki benzerliği açıklarken, simge ise terazi ve adalet gibi aralarında benzerlik olmayan bir kavramın diğerini ifade etmesidir. Belirtisel gösterge, bir durumun başka bir durumun varlığını yansıttır (Fiske, 2017: 133). Kapının çalışmasıyla kapının arkasında birinin olduğunun işaret edilmesi belirtisel göstergeye örnek verilebilir.

4. Analiz ve Bulgular

Çalışmanın analiz ve bulgular kısmında plastik konulu sekiz kampanya, görüntüsel gösterge ve belirtisel gösterge bağlamında incelenmiştir.

4.1. Birinci Kampanya

“Plastiklerin Okyanusları kaplamasına izin vermeyin” adlı çalışmada incelenen ilk kampanya, Portekiz’de Sea Shepherd için Ray Gun Worldwide tarafından hazırlanmış ve 2022 yılında yayımlanmıştır. Kampanyada “Plastiklerin Okyanusları kaplamasına izin vermeyin” yazısı bulunmaktadır.

Görsel 1. Birinci Kampanya

Kaynak: Adsoftheworld, 2022a

Görüntüsel göstergede suyu plastiği andıran bir okyanus kıyısı konu edilmektedir. Kampanyadaki görsel ve “Plastiklerin Okyanusları kaplamasına izin vermeyin” yazısı üzerinden plastik atıkların, okyanusları kaplama tehlikesinin olduğu ve okyanuslardaki suların önemli bir bölümünde plastik atıkların bulunduğu mesajı verilmektedir. Belirtisel göstergede plastik şekilde sunulan okyanus suyu üzerinde de insanların büyük çaplı bir plastik kirliliğe yol açtığı vurgulanmaya çalışılmaktadır. Kampanya, okyanusların plastikle kaplanmasının önüne geçilebilmesi için bazı insanların plastik tüketimi konusunda daha bilinçli hareket etmesini amaçlamaktadır.

4. 2. İkinci Kampanya

“Plasenta” adlı çalışmada incelenen ikinci kampanya, Yunanistan’da EOAN Hellenik Geri Dönüşüm Ajansı ve Yunanistan Çevre ve Enerji Bakanlığı için Choose Strategic Communications Partner tarafından hazırlanmış ve 2022 yılında yayımlanmıştır. Kampanyadaki görsel, “Yakın zamanda doğum yapmış kadınlar üzerinde yapılan tıbbi araştırma, 6 plasentadan 4’ünün mikroplastik içerdiğini gösterdi” başlığını taşımaktadır. Görselin altında ise “Mikroplastikler gıdalarda, suda ve dolayısıyla deniz hayvanlarının ve insanların midelerinde zaten tespit edilmiş durumda. Ancak İtalyan hastaneleri ve üniversiteleri tarafından yürütülen son araştırmada ilk kez, ‘Plasticenta: İnsan plasentasında mikroplastiklerin ilk kanıtı, İtalya, 2021’, kadınların plasentasında mikroplastik tespit edildi. Plastik kullanımını azaltmak için neyi bekliyoruz?” yazısı bulunmaktadır.

Görsel 2. İkinci Kampanya

Kaynak: Adsoftheworld, 2022b

Görüntüsel göstergede siyah fonda ultrasonda poşetin içinde bir bebeğe yer verilmektedir. Kampanyadaki yazılardan, plastik kirliliğinin insan sağlığını da doğrudan etkilediği belirtilmektedir. Ultrasonda poşetin içinde bir bebek görseli üzerinden bebeğin anne karnındaki sürecinde doğrudan plastiğe maruz kalabileceği anlatılmaktadır. Belirtisel göstergede plastik kirliliğinin yol açtığı olumsuzluğa dikkat çekilerek insanların yol açtığı plastik kirliliği üzerinde durulmaktadır. Kampanyada insanların neden olduğu plastik kirliliğinin, yine insana zarar verdiği vurgulanmakta ve “Plastik kullanımını azaltmak için neyi bekliyoruz?” yazısıyla da insanların plastik tüketimini azaltması çağrısında bulunmaktadır.

4.3. Üçüncü Kampanya

“Çoğunlukla Fark Edilmez Ama Her Zaman Bağışlamaz” adlı çalışmada incelenen üçüncü kampanya, Bangladeş’de Shanta Holdings için CarrotComm Limited tarafından ve 2023 yılında yayımlanmıştır. Kampanyadaki görselde “Çoğunlukla Fark Edilmez Ama Her Zaman Bağışlamaz. Düşen yağmur damlaları havadaki mikroplastiklerle kirleniyor #BeatPlasticPollution” yazısı bulunmaktadır.

Görsel 3. Üçüncü Kampanya

Kaynak: Adsoftheworld, 2023a

Görüntüsel göstergede bir buluttan aşağı yağmur şeklinde düşen plastıklere yer verilmektedir. Kampanyada insanların yağmur yağarken plastik atıkların yol açtığı kirliliğe dikkat edemeyebileceği anlatılmaktadır. Yağmur bulutundan aşağı doğru yağmur damlalarının akması gerekirken, bunun yerine plastik atıkların düşmesiyle de plastik kirliliğinin doğaya verdiği zarara dikkat çekilmeye çalışılmaktadır. Belirtisel göstergede plastik kirliliğe insanların yol açtığı üzerinde durulmakta ve doğada yaşanan olumsuz değişimde çevreyi kirleten insanlar sorumlu tutulmaktadır. Kampanyada plastik kirliliğinin doğadaki olumsuz sonucuna vurgu yapılarak da kamuoyunda plastik kirliliğine yönelik duyarlılığın arttırılmasına çalışılmaktadır.

4. 4. Dördüncü Kampanya

"En Tehlikeli Türler" adlı çalışmada incelenen dördüncü kampanya, Guatemala'da Cerveza Corona için El taier DDB Centro tarafından hazırlanmış ve 2023 yılında yayımlanmıştır. Kampanyadaki görselde "Bu görselde okyanustaki en ölümcül yırtıcı hayvanı bulabilirsiniz. Plastik okyanusa ait değildir. protectparadise.com'da bize katılın" yazısı bulunmaktadır.

Görsel 4. Dördüncü Kampanya

Kaynak: Adsoftheworld, 2023b

Görüntüsel göstergede okyanusta çeşitli balıklara ve bir plastik şişeye yer verilmektedir. Görselde okyanuslarda yaşayan canlıları konu alan bir belgesel programının bir sahnesindeki gibi okyanusta yaşayan yırtıcı hayvanların anlatıldığı anlaşılmaktadır. Buna karşılık okyanusta olmaması gereken bir plastik şişenin bu görselde yer alması ve “Plastik okyanusa ait değildir” yazısı üzerinden okyanustaki plastik kirliliğine dikkat çekilmeye çalışılmaktadır. Belirtisel göstergede okyanustaki plastik şişe üzerinden okyanustaki çevre kirliliğinin sorumlusunun insanlar olduğu anlatılmaktadır. Kampanyada oluşturulan uyumsuzluk üzerinden de insanların okyanusları plastik atıklarla kirletmemesi gerektiği mesajı verilmektedir.

4. 5. Beşinci Kampanya

“Hayvanları Beslemeyi Durdurun” adlı çalışmada incelenen beşinci kampanya, Bahreyn’de STC Bahrain için Memac Ogilvy tarafından ve 2023 yılında yayımlanmıştır. Kampanyadaki görselde “Dünya çapındaki deniz kuşlarının yaklaşık %40’ının midesinde plastik toksinler bulunmaktadır. Plastik kullanımınızı yeniden düşünün. #stop-feeding_the_animals” yazısı bulunmaktadır.

Görsel 5. Beşinci Kampanya

Kaynak: Adsoftheworld, 2023c

Görüntüsel göstergede suya dalmış ağız açık bir martı ve martının *fish* (balık) kelimesini oluşturan plastikten *F, I, S, H* harflerini yutmak üzere olması konu edilmektedir. Kampanyadaki görselde balık kelimesini oluşturan plastikler üzerinden martının beslenmek amacıyla yediğı balığın içinden plastiğın çıkabileceğı ya da balık yerine plastik atık yiyebileceğine yönelik anlam çıkabilmektedir. Bu şekilde deniz canlılarının, plastik kirliliğinin yol açtığı olumsuz etkiyle karşı karşıya olduğu mesajı verilmektedir. Belirtisel göstergede deniz canlılarının midesindeki plastik atıkların plastik kirliliğinden olduğu anlatılırken bunun sorumlusu olarak da insanlara vurgu yapılmaktadır. Kampanyadaki “Plastik kullanımınızı yeniden düşünün” yazısıyla da deniz canlılarının plastik atıklara maruz kalmasının önüne geçebilmek için insanların plastik kullanımı konusunda daha bilinçli hareket etmesi gerektiğine yönelik mesaj verilmektedir.

4. 6. Altıncı Kampanya

“Greenpeace | Yaşam tükendi, plastiğın yok” adlı çalışmada incelenen altıncı kampanya, Uruguay’da Greenpeace için Brother Ad School tarafından ve 2024 yılında yayımlanmıştır. Kampanyadaki görselde “Yaşam tükendi, plastiğın yok” yazısı bulunmaktadır.

Görsel 6. Altıncı Kampanya

Kaynak: Adsoftheworld, 2024b

Görüntüsel göstergede yetişkin bir erkek ve çocuk (muhtemelen bir baba ve oğlu), büyük bir akvaryum benzeri bir alanda plastik çöpleri ve plastikten oluşan balıkları izlemektedir. Normalde okyanustaki canlıların izlenmesi gerekirken, plastik atıkların izlenmesi üzerinden oluşturulan uyumsuzluk yoluyla plastik kirliliğe insanların dikkatinin çekilmesine çalışılmaktadır. Kampanyada plastik çöpler ve plastikten oluşan balıklar üzerinden plastik kirliliğinin okyanustaki yaşamı olumsuz etkilediğı ve okyanustaki canlıların ölümüne yol açtığı belirtilmektedir. Plastiklerin, okyanuslardaki

canlıların yaşamını yok etmesiyle de okyanuslarda plastik atıkların kaldığı da anlatılmaktadır. Belirtisel göstergede plastik kirliliğine yol açması üzerinden insanların, plastik atıklar nedeniyle okyanuslardaki canlıların ölümüne yol açtığı mesajı verilmektedir. Bu açıdan kampanyada plastik kirliliğinin sürmesi durumunda okyanustaki yaşamın son bulabileceği üzerinde durularak kamuoyunda plastik kirliliğine yönelik farkındalık oluşturulmasına çalışılmaktadır.

4. 7. Yedinci Kampanya

“Benç, Plastikten Stresli! | #WorldEarthDay” adlı çalışmada incelenen yedinci kampanya, Hindistan’da ClimateRISE Alliance için Schbang tarafından hazırlanmış ve 2024 yılında yayımlanmıştır. Kampanyadaki görselde “Benç, taşan plastik atıkların ağırlığı altında gerildi. Hindistan’da kişi başına düşen plastik tüketimi 15 kg. Sürdürülebilir alternatifleri tercih ederek bu gezegendeki plastiğin ağırlığını azaltın!” yazısı bulunmaktadır.

Görsel 7. Yedinci Kampanya

Kaynak: Adsoftheworld, 2024c

Görüntüsel göstergede ağırlıkları plastikten oluşan bir dambıl, çatlamış bir dünya görselinin üzerinde yer almaktadır. Kampanyada plastik atıkların yol açtığı olumsuzluğun boyutuna vurgu yapabilmek için plastik atıklar, devada boyutta bir dambılın ağırlıklarına benzetilmektedir. Bir dünya görselinin üzerinde bulunan bu ağırlığın, dünyanın çatlamasına yol açtığı anlatılarak da plastik atıkların, dünyaya verdiği zarara dikkat çekilmesine çalışılmaktadır. Kampanyadaki “Hindistan’da kişi başına düşen plastik tüketimi 15 kg” şeklindeki istatistikî bilgiye de yer verilerek Hindistan özelinde plastik tüketiminin büyüklüğü üzerinde durulmaktadır. Belirtisel göstergede plastik atıkların dünyayı tehdit ettiği vurgulanmakta, bu tehdidin sorumlusu olarak da insanlara mesaj verilmektedir. Kampanyada

“Sürdürülebilir alternatifleri tercih ederek bu gezegendeki plastiğin ağırlığını azaltın!” şeklindeki yazıyla plastiğin dünya üzerindeki olumsuz etkisinin önüne geçebilmek için plastik tüketiminin azaltılması istenmektedir.

4. 8. Sekizinci Kampanya

"Plastik Bir Silahtır" adlı çalışmada incelenen sekizinci kampanya, ABD’de Ocean Conservancy için S.I. Newhouse Kamu İletişim Okulu tarafından hazırlanmış ve 2024 yılında yayımlanmıştır. Kampanyadaki görselde “Okyanustaki plastik tehlikelidir. #UseLessPlastic hareketine katılın. Ücretsiz doldurulabilir su şişenizi alın” yazısı bulunmaktadır.

Görsel 8. Sekizinci Kampanya

Kaynak: Adsoftheworld, 2024d

Görüntüsel göstergede suyun üstündeki kısmı plastik bir sıvı sabunluk, suyun altındaki kısmı ise el bombası olan bir nesne yer almaktadır. Kampanyada plastik kirliliğinin okyanuslarda yol açtığı yıkımın boyutuna dikkat çekebilmek için plastik atık, el bombası metaforu üzerinden anlatılmaktadır. İnsanların suyun üzerinde gördüğü plastik atığın, suyun altında bir bomba etkisi yapabileceğine yönelik mesaj verilmektedir. “Okyanustaki plastik tehlikelidir” şeklinde yazıyla da bu mesaja vurgu yapılmaktadır. Belirtisel göstergede plastik kirliliğinin yol açtığı zararın boyutuna dikkat çekilmekte ve insanların yol açtığı plastik kirliliğindeki sorumluluğu üzerinde durulmaktadır. Kampanyada “#UseLessPlastic hareketine katılın” yazısıyla insanların plastik tüketiminin azaltılması konusunda harekete geçmesi hedeflenirken, “Ücretsiz doldurulabilir su şişenizi alın” yazısıyla da plastik tüketimin azaltılmasına çalışılmaktadır.

SONUÇ

Çalışmada incelenen plastik kirliliğini konu alan kampanyalarda ağırlıklı olarak plastik kirliliğinin, sularda yol açtığı olumsuzluğa yer verildiği tespit edilmiştir. Bunun dışında kampanyalar içerisinde plastik kirliliğinin, insan sağlığı, yağmur ve dünya üzerindeki olumsuz etkisi üzerinde de durulmuştur. Çalışmada plastik kirliliği, doğrudan plastik atıklar üzerinden ortaya konulmuştur. Kampanyalardan birinde plastik kirliliğin boyutu, devasa boyutta bir dambılın ağırlığına, bir başka kampanyada da ise plastik kirliliğinin olumsuz etkisi, el bombasına benzetilmiştir. Görsellerde plastik kirliliğinin yol açtığı olumsuzluklar anlatılarak insanların plastik kirliliğe yol açtığı dolaylı yollardan ortaya konulmuştur. Bu şekilde kampanyaların odak noktası doğrudan plastik kirliliği olmuş ve plastik kirliliğinin yol açtığı (ya da açabileceği) olumsuzluklara yönelik insanlarda farkındalık oluşturulmasına çalışılmıştır.

Genel olarak ele alındığında plastik kirliliğine yönelik kampanyalarda plastiğin yol açtığı olumsuzlukların boyutu ve etkisi üzerinden insanların plastik kirliliğinin önlenmesine yönelik harekete geçmesinin amaçlandığı ortaya çıkmıştır. Bu açıdan kampanyaların plastik kirliliğinin kapsamı konusunda insanları bilinçlendirmesi bağlamında başarılı olduğu ileri sürülebilir. Bununla birlikte çalışma kapsamında gelecek olası kampanyalara ilişkin bir takım önerilerde bulunmaktadır. Kampanyalarda insanların plastik kirliliğine yönelik sorumluluğunun dolaylı yoldan anlatılması yerine doğrudan anlatılması önerilebilir. Bu şekilde insanların doğrudan plastik kirliliğine yönelik sorumluluğunun net bir şekilde ortaya konulması sağlanabilir. Plastik kirliliğinin olumsuz etkisine yönelik el bombası metaforunun dışında farklı metaforlar kullanılarak plastik kirliliğinin boyutuna ilişkin dikkat çekici farklı benzetmeler yapılabilir. Bununla birlikte kampanyalarda daha fazla istatistiki bilgilere yer verilerek plastik kirliliğinin etkisi konusunda bilimsel verilerden yararlanılabilir. Çalışmada plastik kirliliğine yönelik kampanyaların içeriği ele alınmıştır. Gelecek çalışmalarda ise plastik kirliliğine yönelik kampanyaların kişiler üzerindeki etkisinin incelendiği alımlama analizleri ya da anket çalışmaları yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Adsoftheworld (2022a). “Plastiklerin Okyanusları Kaplamasına İzin Vermeyin” Adlı Kampanya, <https://www.adsoftheworld.com/campaigns/don-t-let-plastics-cover-the-oceans>, Erişim Tarihi: 12.10.2024.
- Adsoftheworld (2022b). “Plasenta” Adlı Kampanya, <https://www.adsoftheworld.com/campaigns/placenta>, Erişim Tarihi: 12.10.2024.
- Adsoftheworld (2023a). “Çoğunlukla Fark Edilmez Ama Her Zaman Bağışlamaz” Adlı Kampanya, <https://www.adsoftheworld.com/campaigns/often-unnoticed-yet-always-unforgiving>, Erişim Tarihi: 12.10.2024.

- Adsoftheworld (2023b). "En Tehlikeli Türler" Adlı Kampanya, <https://www.adsoftheworld.com/campaigns/the-most-dangerous-species>, Erişim Tarihi: 12.10.2024.
- Adsoftheworld (2023c). "Hayvanları Beslemeyi Durdurun" Adlı Kampanya, <https://www.adsoftheworld.com/campaigns/stop-feeding-the-animals>, Erişim Tarihi: 12.10.2024.
- Adsoftheworld (2024a). "Plastik Konulu Kampanyalar", <https://www.adsoftheworld.com/campaigns?button=&search=plastic>, Erişim Tarihi: 12.10.2024.
- Adsoftheworld (2024b). "Greenpeace | hayatın nesli tükendi, plastikleriniz yok" Adlı Kampanya, <https://www.adsoftheworld.com/campaigns/greenpeace-la-vida-se-extingue-tu-plastico-no>, Erişim Tarihi: 12.10.2024.
- Adsoftheworld (2024c). "Tezgaah Plastikten Stresli! | #WorldEarthDay" Adlı Kampanya, <https://www.adsoftheworld.com/campaigns/bench-stressed-by-plastic-worldearthday>, Erişim Tarihi: 12.10.2024.
- Adsoftheworld (2024d). "Plastik Bir Silahtır" Adlı Kampanya, <https://www.adsoftheworld.com/campaigns/plastic-is-a-weapon>, Erişim Tarihi: 12.10.2024.
- Adum, A. N., & Ifeobu, A. C. (2022). Exposure and Response to Media Discourses on Plastic Pollution: A Conceptual Discourse. *International Journal of Research and Innovation in Social Science*, 6(1), 472-476.
- Bhutia, K. D., Sarkar, P., & Kumar, S. (2024). Exploring the Contribution of Artificial Intelligence in Combating Plastic Pollution in Oceans. *Chronicle of Bioresource Management*, 8(Jun, 2), 35-39.
- Coco Chin, K. K., Mahanta, J., & Nath, T. K. (2023). Knowledge, attitude, and practices toward plastic pollution among malaysians: implications for minimizing plastic use and pollution. *Sustainability*, 15(2), 1-13.
- Darı, A. B. (2022). COVID-19 Pandemisi Döneminde Plastik Atık Temelli Çevre Kirliliğini Konu Alan Kamu Spotları. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (40), 281-308.
- Diana, Z. T., Virdin, J., Valiyaveetil, S., Li, H. X., & Rittschof, D. (2023). Emerging challenges and solutions for plastic pollution. *Frontiers in Marine Science*, 10, 1-4.
- Erawati, L. (2024). The Government's Responsibility in Enforcing The Law on Plastic Pollution in The Sea. *Eduvest-Journal of Universal Studies*, 4(3), 947-958.
- Fiske, J. (2017). *İletişim Çalışmalarına Giriş*. Çev. Süleyman İrvan. 5. Basım. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Le Gué, L., Davies, P., Arhant, M., Vincent, B., & Tanguy, E. (2023). Mitigating plastic pollution at sea: Natural seawater degradation of a sustainable PBS/PBAT marine rope. *Marine Pollution Bulletin*, 193, 1-11.
- Lusher, A. L., & Primpke, S. (2023). Finding the balance between research and monitoring: When are methods good enough to understand plastic pollution?. *Environmental Science & Technology*, 57(15), 6033-6039.
- Mukhtar, S., Asad, A., Mumtaz, M., Saeed, A. U., Qadir, A., Ahmad, S. R., & Saeed, H. F. U. (2024). Role of knowledge and attitude of public and private school students for plastic pollution awareness, usage, and management in Lahore, Pakistan. *Journal of Material Cycles and Waste Management*, 26(1), 175-183.
- Reshi, S. N., Qureshi, N. W., & Krishnan, M. (2022). Awareness, perception and adaptation strategies of fisher community towards marine plastic pollution along Mumbai coast, Maharashtra, India. *India Journal of Fisheries*, 69(3), 135-143.
- Saleem, J., Moghal, Z. K. B., Shakoob, R. A., & McKay, G. (2023). Sustainable solution for plastic pollution: Upcycling waste polypropylene masks for effective oil-spill management. *International Journal of Molecular Sciences*, 24(15), 1-17.
- Teh, P. L., Piao, S., Almansour, M., Ong, H. F., & Ahad, A. (2022). Analysis of popular social media topics regarding plastic pollution. *Sustainability*, 14(3), 1-23.
- Valentin, A. P. M., & Hechanova, M. R. M. (2023). Addressing plastic pollution through green consumption: Predicting intentions to use menstrual cups in the Philippines. *Journal of Retailing and Consumer Services*, 71, 1-9.
- Varvastian, S. (2023). The role of courts in plastic pollution governance. *International & Comparative Law Quarterly*, 72(3), 635-669.
- Walker, T. R., & Fequet, L. (2023). Current trends of unsustainable plastic production and micro (nano) plastic pollution. *TrAC Trends in Analytical Chemistry*, 160, 1-7.
- Wang, W., Mo, T., & Wang, Y. (2022). Better self and better us: Exploring the individual and collective motivations for China's Generation Z consumers to reduce plastic pollution. *Resources, Conservation and Recycling*, 179, 1-9.

- Wang, Q., Zhang, C., & Li, R. (2023). Plastic pollution induced by the COVID-19: Environmental challenges and outlook. *Environmental Science and Pollution Research*, 30(14), 40405-40426.
- Wang, S. (2023). International law-making process of combating plastic pollution: Status Quo, debates and prospects. *Marine Policy*, 147, 1-6.

EXTENDED ABSTRACT

Environmental pollution, which can occur in various areas such as air, water and forest, can negatively affect both human life and the lives of other living creatures in nature. Many wastes can cause environmental pollution and it can take many years for these wastes to disappear in nature. Plastic waste has an important place among these wastes. Tons of plastic waste are generated every year, and some of this waste can end up in nature. Plastic waste mixed into nature can also pose a threat to the environment. Despite various measures taken by governments to collect plastic waste and various cleaning activities carried out by non-governmental organizations, plastic waste continues to pose a serious threat to the environment. In order to prevent this threat, campaigns are prepared by various institutions and organizations against the negativity caused by plastic waste. Efforts are made to raise public awareness of plastic pollution through various indicators used in these campaigns.

The aim of the study was to determine which topics were covered and which visual and written messages were used in the campaigns prepared against plastic pollution in recent years. For this purpose, within the scope of the study, campaigns on the subject were examined using the semiotics method, and the findings were tried to answer the following questions: - Through which indicator/s was plastic pollution explained in the campaigns prepared against plastic pollution? - What negative effects of plastic pollution were emphasized in the campaigns prepared against plastic pollution? Based on the findings obtained from the analysis carried out within the scope of the study, various suggestions were made regarding the recent campaigns against plastic pollution. The study is intended to be a resource that will be useful to researchers studying environmental pollution and communication campaigns.

It was determined that the campaigns on plastic pollution examined in the study mainly focused on the negativity caused by plastic pollution in water. Apart from this, the campaigns also focused on the negative effects of plastic pollution on human health, rain and the world. In the study, plastic pollution was revealed directly through plastic waste. In one of the campaigns, the size of plastic pollution was compared to the weight of a gigantic dumbbell, and in another campaign, the negative impact of plastic pollution was compared to a hand grenade. In the visuals, the negativities caused by plastic pollution was explained and it was indirectly revealed that people caused plastic pollution. In this way, the focus of the campaigns was directly on plastic pollution and efforts were made to raise awareness among people about the negativities caused (or may cause) by plastic pollution.

Generally speaking, it was revealed that campaigns against plastic pollution aim to encourage people to take action to prevent plastic pollution, based on the size and impact of the negativities caused by plastic. In this respect, it can be argued that the campaigns were successful in raising people's awareness about the scope of plastic pollution. However, within the scope of the study, some suggestions are made regarding possible future campaigns. It may be suggested that people's responsibility for plastic pollution should be explained directly in campaigns rather than indirectly. In this way, people's direct responsibility for plastic pollution can be clearly demonstrated. Apart from the hand grenade metaphor regarding the negative impact of plastic pollution, different metaphors can be used to make different striking analogies regarding the extent of plastic pollution. In addition, scientific data on the impact of plastic pollution can be used by including more statistical information in campaigns. In the study, the content of campaigns against plastic pollution was discussed. In future studies, reception analyzes or survey studies can be conducted to examine the effects of campaigns against plastic pollution on people.